

คู่มือการปฏิบัติงาน
(Work Manual)

กระบวนการดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคมของเจ้าหน้าที่

กลุ่มกฎหมาย กองอำนวยการ
สำนักงานสถาบันวิทยาลัยชุมชน

คู่มือการปฏิบัติงาน กระบวนการดำเนินการความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดความรับผิดของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้น ต้องดำเนินการอย่างใดบ้าง โดยกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาบังคับให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องดำเนินการจนแล้วเสร็จกระบวนการ

๑.๒ เพื่อเป็นคู่มือประกอบการปฏิบัติงานสำหรับผู้อำนวยการวิทยาลัยให้มีมาตรฐานและถือปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

๑.๓ เพื่อเป็นคู่มือประกอบการปฏิบัติงานสำหรับกลุ่มกฎหมาย กองอำนาจการ ให้มีมาตรฐานและถือปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

๑.๔ เพื่อใช้สอนงานให้แก่ติกร กลุ่มกฎหมายที่บรรจุใหม่

๒. ขอบเขต

ความรับผิดตามพระราชบัญญัตินี้ จะเกิดขึ้นได้มีการกระทำที่เป็น “ละเมิด” เกิดขึ้นต่อผู้เสียหาย อันเกิดจากการกระทำในทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการเท่านั้น เมื่อมีการทำละเมิดดังกล่าวจึงส่งผลให้ “เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิด” กับ “หน่วยงานของรัฐ” มีความรับผิดในมูลละเมิดดังกล่าว

โดยจะบังคับเฉพาะกรณีที่เป็นการละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ เท่านั้น โดยหน้าที่แบ่งออก ดังนี้

๒.๑ หน้าที่ตามกฎหมาย เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่แล้วไปทำละเมิด กรณีเช่นนี้ผู้เสียหายจะต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ และจะต้องฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

๒.๒ หน้าที่ทั่วไป เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการทั่วไปไม่ใช่อำนาจตามกฎหมาย แล้วไปทำละเมิด กรณีเช่นนี้ผู้เสียหายจะต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ และจะต้องฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม

๓. คำจำกัดความ

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

สตง. หมายถึง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ป.ป.ช. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ป.ป.ท. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

สปน. หมายถึง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สวชช. หมายถึง สถาบันวิทยาลัยชุมชน

วชช. หมายถึง วิทยาลัยชุมชน และให้ความรวมถึงส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเทียบเท่าวิทยาลัยชุมชน

ผอ. สวชช. หมายความว่า ผู้อำนวยการสถาบันวิทยาลัยชุมชน

ผอ. วชช. หมายความว่า ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชน และให้ความรวมถึงหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเทียบเท่าวิทยาลัยชุมชน

๓.๑. “ละเมิด”

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีได้นิยามความหมายคำว่า “ละเมิด” ว่าหมายถึงอะไร การพิจารณาความหมายของคำว่า “ละเมิด” จึงต้องพิจารณาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ ลักษณะ ๕ หมวด ๑ ความรับผิดเพื่อละเมิด มาตรา ๔๒๐

มาตรา ๔๒๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหาย แก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

การกระทำละเมิดมีองค์ประกอบดังนี้

(๑) มีการกระทำ

“การกระทำ” หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึกในการเคลื่อนไหว และอยู่ในบังคับของจิตใจ ผู้กระทำ และรวมถึงการงดเว้นที่จะทำการอันมีหน้าที่ต้องกระทำด้วยไม่ว่าจะเป็น หน้าที่ตามกฎหมาย ตามระเบียบปฏิบัติงาน ตามสัญญา ตามวิชาชีพ แต่ไม่รวมถึงหน้าที่ตามศีลธรรม

(๒) โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

การกระทำโดย “จงใจ” หมายถึง การกระทำโดยผู้กระทำรู้สำนึกถึงผลเสียหายที่จะเกิดจากการกระทำของตนกล่าวคือ รู้ว่าการกระทำนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ส่วนว่าความเสียหายจะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดนั้นไม่สำคัญ การกระทำโดยจงใจมีความหมายกว้างกว่ากระทำโดย “เจตนา” ตามประมวลกฎหมายอาญา เพราะการกระทำโดยเจตนาตามมาตรา ๕๙ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายอาญา ผู้กระทำต้องประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นด้วย

การกระทำโดย “ประมาทเลินเล่อ” มีความหมายเช่นเดียวกับการกระทำ โดยประมาทในทางอาญาตามมาตรา ๕๙ วรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่บัญญัติว่า “การกระทำโดยประมาทได้แก่กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนาแต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้น จักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่”

“วิสัย” หมายถึง สภาพเกี่ยวกับตัวผู้กระทำ เช่น อายุ เพราะเด็กและผู้ใหญ่จะมีความระมัดระวังในเรื่องเดียวกันต่างกันเนื่องจากมีประสบการณ์แตกต่างกัน เพศ ชายและหญิงต่างมีความระมัดระวัง ในแต่ละเรื่องต่างกัน ผู้ประกอบวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือผู้ปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง มาเป็นระยะเวลาานาน ย่อมมีความระมัดระวังในวิชาชีพหรือเรื่องที่ตนเชี่ยวชาญหรือชำนาญงานมากกว่าคนทั่วไป เป็นต้น

“พฤติการณ์” หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมผู้กระทำ เช่น เหตุเกิดกลางวันหรือกลางคืน มีฝนตก ถนนลื่นหรือไม่ มีเวลาที่จะคิดคำนวณไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนที่จะทำการใดการหนึ่งลงไปหรือไม่ เป็นต้น เพราะพฤติการณ์แวดล้อมเหล่านี้จะมีผลต่อระดับความระมัดระวังในการกระทำที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมเช่นนั้น เช่น ถ้าฝนตกถนนลื่นผู้ขับขี่รถยนต์ทั่วไปย่อมต้องใช้ความระมัดระวังเพิ่มขึ้นกว่าการขับ รถยนต์ในภาวะปกติ เป็นต้น

การกระทำโดย “ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” หมายถึง การกระทำที่บุคคล ได้กระทำไปโดยขาดความระมัดระวังที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น คาดเห็นได้ว่าความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้ หรือหากใช้ความระมัดระวังสักเพียงน้อยก็คงคาดได้ว่าอาจเกิดความเสียหายขึ้น ตัวอย่างเช่น โรงงานเผาเศษปอ ทำให้มีควันดำปกคลุมถนนจนมองไม่เห็นทางข้างหน้าเป็นเหตุให้มีคนขับรถยนต์ มาชนท้ายรถยนต์ของผู้เสียหาย

ที่จอดอยู่ได้รับความเสียหาย เหตุการณ์เช่นนี้เคยเกิดขึ้นมาแล้ว ๒ - ๓ ครั้ง แต่จำเลยก็ปล่อยปละละเลย ไม่เปลี่ยนวิธีการเผาปอเป็นวิธีอื่น การกระทำของจำเลยจึงเป็นการกระทำโดยประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นต้น การวินิจฉัยว่า การกระทำใดเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป

(๓) โดยผิดกฎหมาย

การกระทำโดยผิดกฎหมาย หมายถึง การกระทำโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่มีอำนาจหรือไม่มีสิทธิที่จะกระทำการนั้นได้ นอกจากนี้ โดยที่มาตรา ๔๒๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “การใช้สิทธิมีแต่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้น จึงหมายความรวมถึงการใช้สิทธิ ที่ผู้กระทำมีอยู่ตามกฎหมายทำให้บุคคลอื่นเสียหายด้วย”

การใช้สิทธิที่มีแต่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นจะต้องเป็นการกระทำโดยผู้กระทำมุ่งต่อผล คือความเสียหายแก่ผู้อื่นฝ่ายเดียว เช่น นาย ก. ขอรังวัดที่ดิน นาย ข. คัดค้านการรังวัดโดยอ้างว่า นาย ก. นำรังวัดล้ำเข้าไปในเขตที่ดินของตนและขอวัดสอบเขตก่อน แต่ก็ไม่ดำเนินการใด ๆ เมื่อ นาย ก. จัดให้มีการรังวัดใหม่ นาย ข. ก็ยังคัดค้านแต่ก็ไม่ดำเนินการขอวัดสอบเขตเหมือนเช่นเดิม ดังนี้ เป็นการกระทำ ซึ่งมีแต่จะเสียหายแก่บุคคลอื่นตามมาตรา ๔๒๑

(๔) ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ความรับผิดทางละเมิดจะเกิดขึ้นเมื่อการกระทำนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น

หากบุคคลอื่นยังไม่ได้รับความเสียหายจากการกระทำย่อมไม่เป็นละเมิด โดยความเสียหายนั้น จะเป็นความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ แต่ต้องเป็นความเสียหายที่แน่นอนกล่าวคือ ความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วหรือที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในอนาคต และความเสียหายจะต้องเกิดจากผลโดยตรงของผู้กระทำด้วยและผู้ที่ได้รับ ความเสียหายต้องเป็นบุคคลอื่น ที่ไม่ใช่ผู้กระทำโดยตรง หรือมีส่วนร่วมในการกระทำนั้น

๓.๒ “เจ้าหน้าที่”

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๔ วรรคสอง “เจ้าหน้าที่ หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้ง ในฐานะเป็น กรรมการหรือฐานะอื่นใด”

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๔ วรรคสอง “เจ้าหน้าที่ หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างหรือ ผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด บรรดาซึ่งได้รับการแต่งตั้ง หรือถูกสั่งให้ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ”

๓.๓ “หน่วยงานของรัฐ”

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๔ วรรคสาม “หน่วยงานของรัฐ หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

พยานหลักฐาน หมายถึง บุคคล เอกสารหรือวัตถุที่ใช้ในการยืนยันหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริง

พยานบุคคล หมายถึง บุคคลซึ่งรู้ข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะรู้โดยวิธีใด ซึ่งอาจเป็นประจักษ์พยาน หรือพยานบอกเล่า ก็ได้

พยานเอกสาร หมายถึง เอกสารใดที่มีการบันทึกด้วยตัวอักษร ตัวเลข รูปรอย หรือเครื่องหมาย ซึ่งสามารถแสดงข้อความหรือความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งที่สามารถตรวจสอบดูได้ เช่น เอกสารหลักฐาน การเบิกจ่ายพัสดุ เอกสารด้านการเงิน ใบเสร็จรับเงิน ตัวแลกเงิน หรือเช็ค เป็นต้น

พยานวัตถุ หมายถึง พยานหลักฐานเชิงวัตถุที่มีส่วนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและพบใน สถานที่เกิดเหตุพยานวัตถุสามารถเป็นอะไรก็ได้ เช่น ภาพถ่ายพื้นที่ที่เกิดเหตุหรือทรัพย์สินที่เสียหายก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และภายหลังเกิดเหตุ แผนที่แสดงที่ตั้งสถานที่เกิดเหตุ เศษวัสดุที่ตกอยู่ในที่เกิดเหตุ รอยห้ามล้อรถ รูปถ่ายรถยนต์ที่เกิดเหตุ (กรณีรถยนต์ประสบอุบัติเหตุ) เป็นต้น

พยานโดยตรง หมายถึง พยานหลักฐานที่มุ่งพิสูจน์ข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตรง

พยานแวดล้อมกรณี หมายถึง พยานที่แสดงความมียู่ของข้อเท็จจริงอื่น ๆ ซึ่งมีใช่ข้อเท็จจริงในประเด็นโดยตรง แต่จะช่วยให้อนุมานได้ว่าข้อเท็จจริงในประเด็นนั้นมีอย่างไรไม่ใช่พยานที่ให้ข้อเท็จจริงซึ่งบ่งชี้หรือยืนยันข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้โดยตรง หากแต่เป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอื่นที่บ่งชี้ได้ว่าข้อเท็จจริงน่าจะเกิดขึ้น

สล.๑ หมายถึง บันทึกการสอบสวนคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบตามแบบฟอร์มที่กระทรวงการคลังกำหนด

สล.๒ หมายถึง รายงานผลการสอบสวนคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบตามแบบฟอร์มที่กระทรวงการคลังกำหนด

๔. หน้าที่ความรับผิดชอบ

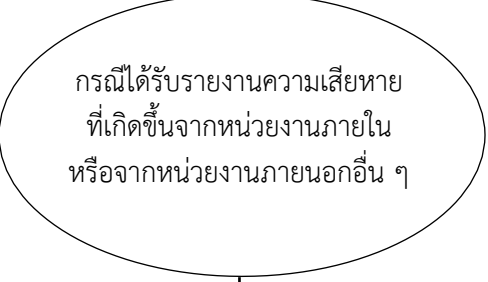
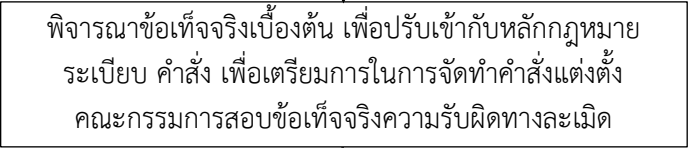
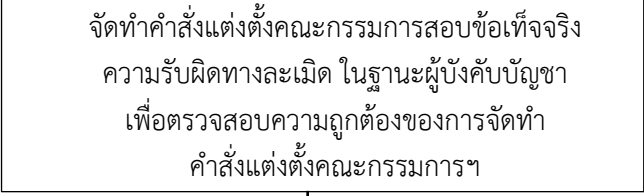

ผอ. สวชช. มีหน้าที่ สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการความรับผิดชอบทางละเมิด พิจารณา ออกคำสั่งให้ชดใช้ และรายงานกระทรวงการคลัง

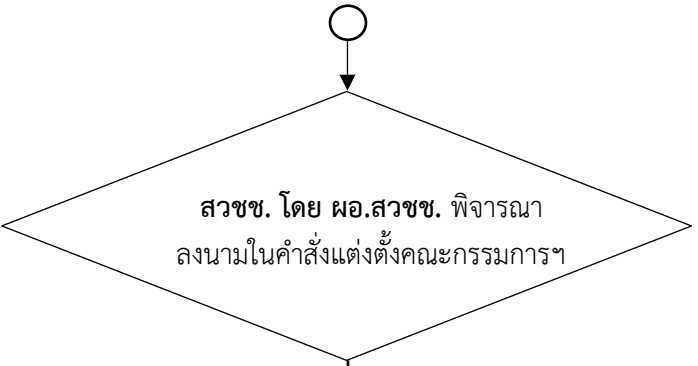
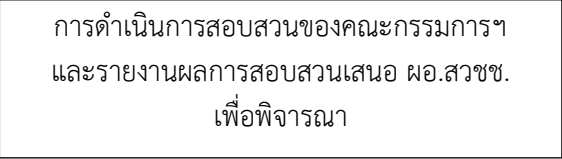
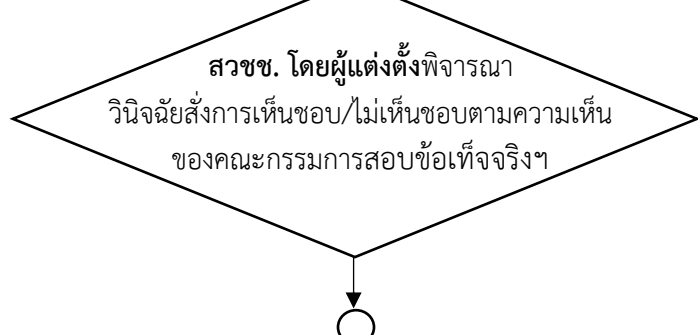
ผอ. วชช. มีหน้าที่ รายงานความเสียหายอันเกิดจากมูลละเมิดที่อยู่ในความรับผิดชอบต่อ ผอ. สวชช.

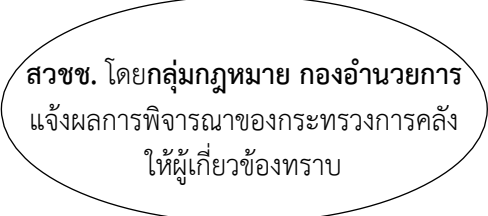
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด มีหน้าที่ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด และทำความเข้าใจรายงานผู้สั่งแต่งตั้ง ต่อไป

กลุ่มกฎหมาย กองอำนวยการ ทำหน้าที่ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด และเสนอความเห็นต่อ ผอ.สวชช. พิจารณา

๕. แผนผังการปฏิบัติงาน Work Flow

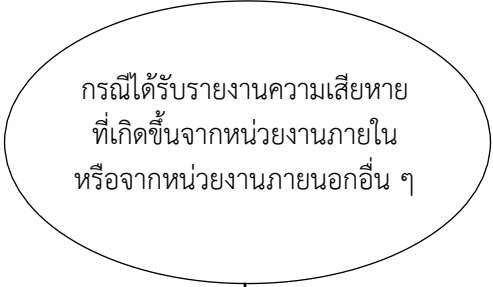
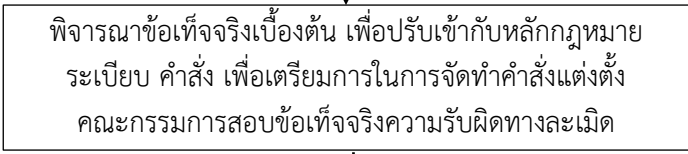
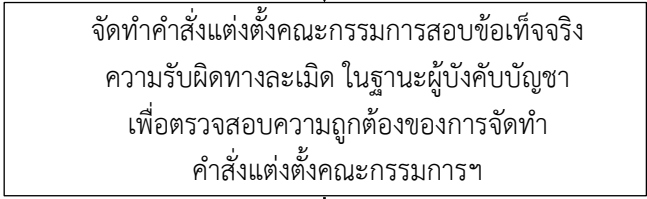
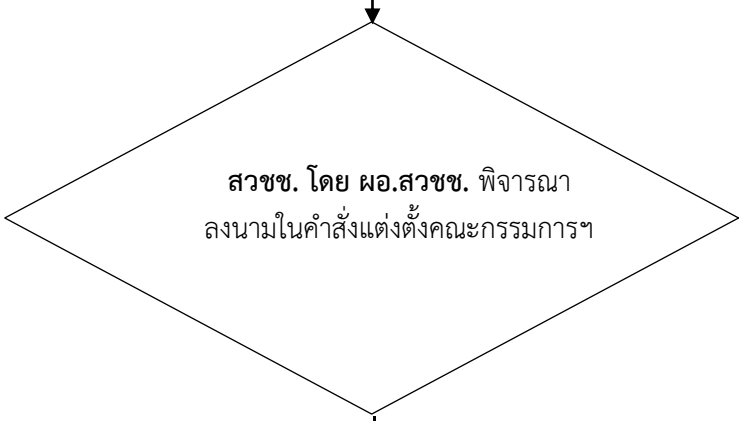
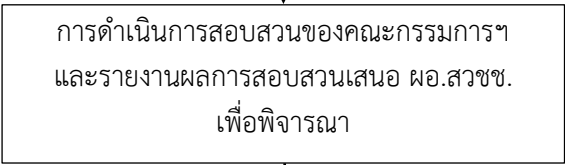

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	มาตรฐานคุณภาพงาน	ผู้รับผิดชอบ
๑		<ul style="list-style-type: none"> - สำนัก/ศูนย์/สวช./วชช. รายงาน ความเสียหาย - สตง./ป .ป .ช./ป .ป .ท. แจ้งผลการ ตรวจสอบ และชี้มูลความผิดเจ้าหน้าที่ และความเสียหาย - หน่วยงานภายนอกอื่น ๆ ร้องเรียนว่า เกิดความเสียหาย 	ตรวจสอบเอกสารหลักฐานเบื้องต้น ข้อมูลความเสียหายที่ส่งมายังฝ่ายสอบสวนว่า ข้อมูลเพียงพอในการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ	กลุ่มกฎหมาย กองอำนวยการ
๒		<ul style="list-style-type: none"> - หัวหน้ากลุ่มกฎหมาย และนิติกรรับผิดชอบสำนวน พิจารณา ข้อเท็จจริงและหลักฐานปรับเข้ากับหลักกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง เพื่อกำหนดรูปแบบการดำเนินการ - กรณีข้อเท็จจริงไม่เพียงพอ และหากหน่วยงานยังไม่ได้แจ้งรายชื่อเจ้าหน้าที่ในสังกัดเข้าร่วมแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการฯ ให้จัดทำหนังสือขอทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมพร้อมกับขอรายชื่อเจ้าหน้าที่ 	ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง พยานหลักฐานครบถ้วนเพียงพอในการพิจารณา เพื่อปรับเข้ากับหลักกฎหมายในการ จัดทำร่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ	กลุ่มกฎหมาย กองอำนวยการ
๓	 	<ul style="list-style-type: none"> - หัวหน้ากลุ่มกฎหมาย และนิติกรผู้รับผิดชอบสำนวน จัดทำร่างคำสั่งและแต่งตั้งคณะกรรมการสืบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการแต่งตั้งกรรมการฯ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม 	การยกร่าง คำสั่ง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิด ครบถ้วนถูกต้อง เป็นไปตามระเบียบ ขั้นตอน และรูปแบบตามที่กฎหมายกำหนด	กลุ่มกฎหมาย กองอำนวยการ

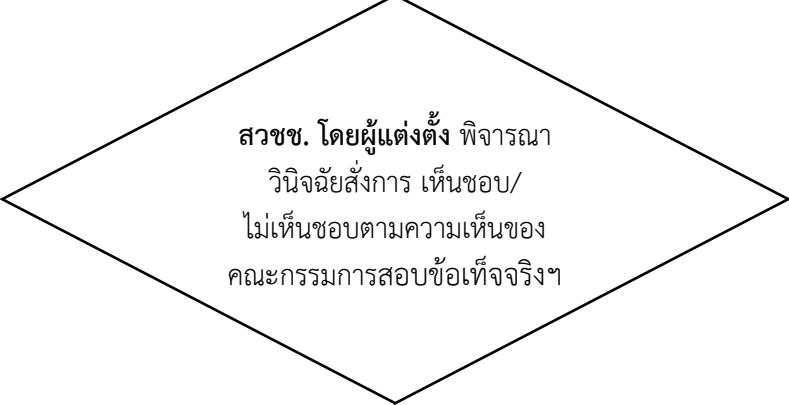
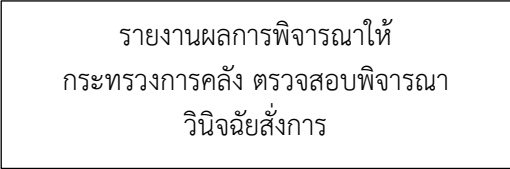

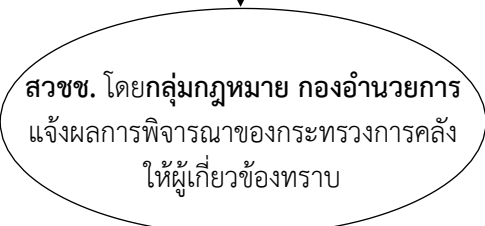
ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	มาตรฐานคุณภาพงาน	ผู้รับผิดชอบ
๔		<ul style="list-style-type: none"> - หัวหน้ากลุ่มกฎหมาย และ นิติกรผู้รับผิดชอบสำนวน เสนอ ผอ.กองอำนวยการ เพื่อเสนอผู้แต่งตั้ง พิจารณาลงนามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด - ผู้แต่งตั้ง เห็นชอบ ลงนามคำสั่ง ฯ หรือ - ผู้แต่งตั้ง ไม่เห็นชอบ สั่งการให้ทบทวน หรือขอทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม 	ผู้แต่งตั้ง เห็นชอบตามรูปแบบใน ร่าง คำ ส ึ่ง แ ต่ ง ตั้ง คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิด	กลุ่มกฎหมาย กองอำนวยการ
๕		<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการฯ ดำเนินการสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน - จัดทำรายงานผลการสอบสวนและ เอกสารประกอบการพิจารณา 	ได้ข้อมูลและพยานหลักฐานที่ครบถ้วนเพียงพอในการวินิจฉัยเพื่อนำมาจัดทำสรุปรายงานผลการสอบสวนที่ถูกต้องและเป็นธรรม เสนอผู้แต่งตั้งพิจารณา	คณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบ ทางละเมิด
๖		ผอ.กองอำนวยการพิจารณาและทำความเห็น เสนอ ผอ.สวช. พิจารณารายงานผลการสอบสวนประกอบเอกสารและวินิจฉัยสั่งการ หรือ ผอ.สวช. สั่งให้คณะกรรมการฯ ทบทวน หรือ สอบสวนเพิ่มเติม	สำนวนการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิดมี ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ครบถ้วนถูกต้อง และเป็นธรรม	- ผอ.สวช. - ผอ . ก อ ง อำนวยการ

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	มาตรฐานคุณภาพงาน	ผู้รับผิดชอบ
๗	 <p>รายงานผลการพิจารณาให้ กระทรวงการคลัง ตรวจสอบพิจารณา วินิจฉัยสั่งการ</p>	<p>เป็นการตรวจสอบพิจารณาความเห็นจากคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อนำมาประกอบในการทำความเห็นจาก สวช. เพื่อมีความเห็นและสั่งการ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ</p> <p>(ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ) (หนังสือด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว.๔๙ ลว. ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒)</p>	<p>สำนวนการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดและ ความเห็น มีข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นธรรม ในการวินิจฉัยของกระทรวงการคลัง</p>	<p>ปลัดกระทรวงการคลัง</p>
๘	 <p>กระทรวงการคลัง เห็นชอบ/ไม่เห็นชอบ ด้วยกับผลการพิจารณา ของ สวช.</p>	<p>เป็นการพิจารณาความเห็นจากคณะกรรมการสืบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อนำมาประกอบในการทำความเห็นในระดับกระทรวงการคลัง</p>	<p>สำนวนการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดและ ความเห็น มีข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นธรรม ในการวินิจฉัยสั่งการ</p>	<p>ปลัดกระทรวงการคลัง</p>
๙	 <p>สวช. โดยกลุ่มกฎหมาย กองอำนวยการ แจ้งผลการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ</p>	<p>แจ้งผลการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ</p>	<p>ผลการพิจารณา/ความเห็นของกระทรวงการคลัง</p>	<p>กลุ่มกฎหมาย กองอำนวยการ</p>

๖. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ลำดับที่	ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา
๑		ตามมาตรฐานงานของแต่ละหน่วยงาน
๒		๑๕ วัน นับแต่ได้รับข้อเท็จจริง และหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการได้
๓		๑๕ วัน นับแต่ได้รับข้อเท็จจริง และหลักฐานเพียงพอ
๔		ระยะเวลาขึ้นอยู่กับ การพิจารณา
๕		๖๐ วันนับแต่วันที่แต่งตั้งฯ (ขยายได้ตามที่เห็นสมควร แต่ไม่ควรเกินระยะเวลาที่กำหนด)
		

ลำดับที่	ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา
		
๖		ระยะเวลาขึ้นอยู่กับ การพิจารณา
๗		ภายใน ๗ วัน นับแต่ วันวินิจฉัยสั่งการ
๘		ระยะเวลาขึ้นอยู่กับ การพิจารณา
๙		ภายใน ๗ วัน นับแต่วัน ได้รับแจ้ง ผลการพิจารณาจาก กระทรวงการคลัง

๗. ระบบติดตามประเมินผล

ให้รายงานความคืบหน้าการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงต่อ ผอ.สวชช. ทุก ๔๕ วัน จนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ

๘. ข้อเสนอแนะ/ เทคนิคในการปฏิบัติงาน/ ปัญหาอุปสรรค แนวทางในการแก้ไขและพัฒนางาน

ข้อเสนอแนะ/ เทคนิคในการปฏิบัติงาน/ ปัญหาอุปสรรค	แนวทางการดำเนินการ
การกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบ	ใช้ดุลยพินิจให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนดให้มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
ปัญหา กรณีใดเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง	วิธีการแก้ปัญหา ดูแนวคำพิพากษาศาลปกครองหรือระเบียบของกระทรวงการคลัง
การทำให้การดำเนินการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด มีความถูกต้อง/มีคุณภาพมากขึ้น	วิธีการ ศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องรวมถึงแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด และการส่งนิติกรไปอบรมในเรื่องการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด โดยเฉพาะ

๙. ภาคผนวก

๙.๑ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
- พระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
- หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๑๔/ ว ๒๓ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
- หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/ ว ๓๔๐๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๐ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบข้อหาหรือและความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

๙.๒ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- ชาญชัย แสงศักดิ์. (๒๕๔๒). กฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สำนักงานศาลปกครอง. (๒๕๕๒). หลักกฎหมายพื้นฐานความรับผิดทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- สำนักงานศาลปกครอง. (๒๕๕๓). แนวคำวินิจฉัยคดีปกครองเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่กรณีการกระทำจงใจหรือประมาทเลินเล่อ กรุงเทพฯ: พี.เพรส.

กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

พระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. 2539

.....
ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2539
เป็นปีที่ 51 ในรัชกาลปัจจุบัน
.....

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่สมควรมีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา
ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับใดๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือ
ซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่อ
อย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดย

พระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกา กำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา 5 หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรงแต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 6 ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐมิได้

มาตรา 7 ในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐ ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่าเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบ หรือในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่ถ้าเจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบหรือร่วมรับผิดชอบ หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีสิทธิขอให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้นอยู่เรียกเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรับแล้วแต่กรณี เข้ามาเป็นคู่ความในคดี

ถ้าศาลพิพากษายกฟ้องเพราะเหตุที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่ถูกฟ้องมิใช่ผู้ต้องรับผิดชอบให้ขยายอายุความฟ้องร้องผู้ที่ต้องรับผิดชอบซึ่งมิได้ถูกเรียกเข้ามาในคดีออกไปถึงหกเดือนนับแต่วันที่คำพิพากษานั้นถึงที่สุด

มาตรา 8 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนร่วม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับและเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

มาตรา 9 ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

มาตรา 10 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา 8 มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ ให้สิทธิเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนนั้นมีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐ มีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

มาตรา 11 ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบตามมาตรา 5 ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้ในการนี้หน่วยงานของรัฐต้องออกไปรับคำขอให้ไว้เป็นหลักและพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้าเมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้วหากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันหากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบ และขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา 12 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 8 หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 10 ประกอบกับมาตรา 8 ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

มาตรา 13 ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีระเบียบเพื่อให้เจ้าหน้าที่ซึ่งต้องรับผิดชอบตามมาตรา 8 และมาตรา 10 สามารถผ่อนชำระเงินที่จะต้องรับผิดชอบนั้นได้โดยคำนึงถึงรายได้ ฐานะ ครอบครัวและความรับผิดชอบ และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย

มาตรา 14 เมื่อได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นแล้ว สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามมาตรา 11 ให้ถือเป็นสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

มาตรา 15 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้'

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(นายบรรหาร ศิลปอาชา)

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ การมีเจ้าหน้าที่ดำเนินกิจการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐนั้น หาได้เป็นไปเพื่อประโยชน์อันเป็นการเฉพาะตัวไม่ การปล่อยให้ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่ปฏิบัติงานในหน้าที่และเกิดความเสียหายแก่เอกชนเป็นไปตามหลักกฎหมายเอกชน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงเป็นการไม่เหมาะสมก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่า เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในการกระทำต่างๆ เป็นการเฉพาะตัวเสมอไป เมื่อการที่เข้าไปทำให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเพียงใดก็จะมีภาระป้องกันไว้เสียจากเจ้าหน้าที่เต็มจำนวนนั้น ทั้งที่บางกรณีเกิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจหรือความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ ยังมีการนำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมในระบบกฎหมายแพ่งมาใช้บังคับ ให้เจ้าหน้าที่ต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้อื่นด้วย ซึ่งระบบนั้นมุ่งหมายแต่จะได้เงินครบโดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรมที่จะมีต่อแต่ละคนกรณีเป็นการก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่และยังเป็นการบั่นทอนกำลังขวัญในการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้วย จนบางครั้งกลายเป็นปัญหาในการบริหารเพราะเจ้าหน้าที่ไม่กล้าตัดสินใจดำเนินงานเท่าที่ควร เพราะเกรงความรับผิดชอบที่จะเกิดแก่ตน อนึ่ง การให้คุ้มครองโทษแก่เจ้าหน้าที่เพื่อควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่ยังมีวิธีการในการบริหารงานบุคคลและการดำเนินการทางวินัยกำกับดูแลอีกส่วนหนึ่ง อันเป็นหลักประกัน มิให้เจ้าหน้าที่ทำการใดๆ โดยไม่รอบคอบอยู่แล้ว ดังนั้น จึงสมควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบเฉพาะในการปฏิบัติงานในหน้าที่เฉพาะเมื่อเป็นการจงใจกระทำเพื่อการเฉพาะตัว หรือจงใจให้เกิดความเสียหาย หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น และให้แบ่งแยกความรับผิดชอบของแต่ละคนมิให้นำหลักลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของรัฐ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ
ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

พ.ศ. ๒๕๓๙

โดยที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ ขึ้น และกฎหมายดังกล่าวมีหลักการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากแนวทางการปฏิบัติในเรื่องความรับผิดทางแพ่งที่ทางราชการถือปฏิบัติในปัจจุบัน โดยได้แยกความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ออกเป็นเหตุที่เนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ และที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ โดยเมื่อมีความเสียหายเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น หน่วยงานของรัฐจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายไปก่อน ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐเพียงใดนั้น ให้ไปไล่เบียดต่อไปในภายหลัง โดยจะยึดหลักว่าจะเรียกเอาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเฉพาะกรณีความเสียหายนั้นเกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น นอกจากนี้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนได้โดยค้ำประกัน รายได้ ฐานะ ครอบครัว และความรับผิดชอบ และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย สำหรับความเสียหายที่เกิดจากการที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องถูกฟ้องและชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นการส่วนตัวโดยไม่เกี่ยวกับทางราชการ สมควรวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้วางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่งซึ่งออกตามมติคณะรัฐมนตรีโดยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วน ที่ นว ๑๕๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๓

(๒) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ ๑๓๕๘๒, ๑๓๕๘๓ (บคร.)/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๔

เมษายน ๒๕๐๔

(๓) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๘/๖๔๖๖ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๙

(๔) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๘/๑๐๒๘๓ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๑๖

(๕) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๘/ว.๒๗๒๗๔ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๒๕

(๖) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๒๑๗๓๘ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘

(๗) หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๕๑๔/๒๓๐๒ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๒๙

(๘) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๑๒๔๖๑ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๐

(๙) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๕๒๓๓๓ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๐

(๑๐) หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๕๑๔/๕๙๗๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๐

(๑๑) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๒๓๒๒๘ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๓๑

(๑๒) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๖๓๑๑๙ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๑
บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่ง
ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"เจ้าหน้าที่" หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่า
จะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด บรรดาซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือถูกสั่งให้ปฏิบัติงานให้แก่
หน่วยงานของรัฐ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

"ผู้แต่งตั้ง" หมายความว่า ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

"ความเสียหาย" หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดอย่างไร ๆ แต่ไม่รวมถึง
การออกคำสั่งหรือกฎ

ข้อ ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๖ ในหมวดนี้

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่อ
อย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้น โดย
พระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของ
เจ้าหน้าที่

ข้อ ๗ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดย
ไม่ชักช้าและให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

ข้อ ๘ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมี
เหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
ดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่ง โดยไม่ชักช้าเพื่อพิจารณา
เสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบ และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของ
รัฐแห่งนั้น หรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร

กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดว่าในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่
จำนวนเท่าใด จะให้มีผู้แทนของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการไว้ด้วย

ข้อ ๙ ถ้าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีก
แห่งหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายแจ้งต่อผู้บังคับบัญชา และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นจนถึง
หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดเว้นแต่

(๑) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นรัฐมนตรี ให้แจ้งต่อนายกรัฐมนตรี

(๒) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้แจ้งต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

(๓) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้แจ้งต่อกระทรวงการคลัง

(๔) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชาและมีผู้ใช้ปฏิบัติงานในราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งต่อผู้มีอำนาจกำกับดูแล ผู้แต่งตั้งตน หรือผู้ซึ่งสั่งให้ตนปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๑๐ ในกรณีความเสียหายเกิดขึ้นตามข้อ ๙ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหาย และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัด หรือผู้ซึ่งระเบียบนี้กำหนดให้เป็นผู้รับแจ้งตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณีมีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่ง และหรือความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ หรือข้อ ๑๐ บรรดาที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณีร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ ๑๒ ถ้าผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ ข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ไม่ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการภายในเวลาอันควร หรือแต่งตั้งกรรมการโดยไม่เหมาะสม ให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวงหรือรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของบุคคลดังกล่าว มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการแทนผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๓ ในการประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทนมติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมอาจทำความเห็นแย้งมติที่ประชุมรวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการได้

ข้อ ๑๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการกระทำละเมิด โดยตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง รับฟังพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญและตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่

กระทรวงการคลังอาจกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริง การทำบันทึกและการรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไปได้

ข้อ ๑๕ คณะกรรมการต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริง และได้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

ข้อ ๑๖ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วให้เสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง ถ้าผู้แต่งตั้งขอให้ทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการรีบดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ผู้แต่งตั้งกำหนดความเห็นของคณะกรรมการต้องมีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่แจ้งชัดและต้องมีพยานหลักฐานที่สนับสนุนประกอบด้วยความเห็นของคณะกรรมการไม่ผูกมัดผู้แต่งตั้งหรือรัฐที่จะมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๗ เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการแล้วให้วินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด แต่ยังมีต้องแจ้งการสั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องให้ผู้แต่งตั้งส่ง

สำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบให้กระทรวงการคลังพิจารณาโดยไม่ชักช้า และให้มีอำนาจตรวจสอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในกรณีให้เห็นสมควรจะให้บุคคลใดส่งพยานหลักฐาน หรือมาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการพิจารณาเพิ่มเติมอีกก็ได้

ในระหว่างการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการให้เตรียมเรื่องให้พร้อมสำหรับการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทน หรือดำเนินการฟ้องคดีเพื่อมิให้ขาดอายุความสองปีนับจากวันที่ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหกเดือน ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร และแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เว้นแต่ในกรณีหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ข้อ ๑๘ เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้กำกับดูแล หรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามวรรคหนึ่งสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนหรือฟ้องคดีต่อศาลอย่าให้ขาดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้แต่งตั้งแจ้งคำสั่งให้ผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนทราบ

ข้อ ๑๙ การแจ้งคำสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบตามข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ ให้แจ้งด้วยว่าผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์และฟ้องคดีต่อศาลได้ พร้อมกับแจ้งกำหนดอายุความร้องทุกข์และอายุความฟ้องคดีต่อศาลให้ทราบด้วย

ข้อ ๒๐ ในกรณีร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ให้ผู้แต่งตั้งร่วมกันวินิจฉัยสั่งการ และเสนอความเห็นทั้งหมด ไม่ว่าจะเห็นตรงกันหรือไม่ ไปยังกระทรวงการคลัง และเมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ แล้ว ถ้าผลในขั้นที่สุดผู้แต่งตั้งร่วมยังมีความเห็นตามข้อ ๑๘ แตกต่างกัน จนหาข้อยุติไม่ได้ ก็ให้เสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ ๒๑ ในการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้มี "คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบ" เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นต่อกระทรวงการคลัง

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งประกอบด้วยอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และผู้แทนกระทรวงการคลังตามจำนวนที่จำเป็นซึ่งปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้งเป็นกรรมการ

คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายได้

ข้อ ๒๙ ในกรณีตามข้อ ๒๖ ข้อ ๒๗ หรือข้อ ๒๘ ถ้าเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ การดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำหรับหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

หมวด ๒

กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

ข้อ ๓๐ ในหมวดนี้

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมและราชการส่วนภูมิภาค แต่ไม่รวมถึงราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเห็นว่าการเสียหายเกิดขึ้นเนื่องในการที่ตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นรัฐมนตรีหรือกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ซึ่งไม่สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด หรือผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชา ให้ดำเนินการตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) และให้นำข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัด หรือกระทรวงการคลัง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่มิได้สังกัดหน่วยงานใด หรือหน่วยงานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่ง ในกรณีที่ความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน รับคำขอขึ้นและดำเนินการตามระเบียบนี้โดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอผิดหน่วยงาน ให้หน่วยงานผู้รับคำขอรับส่งเรื่องไปยังหน่วยงานของรัฐที่เห็นว่าเป็นหน่วยงานของรัฐที่จะต้องรับผิดชอบพิจารณาต่อไป และให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ กรณีดังกล่าวนี้ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน นับแต่วันที่ได้รับคำขอที่ส่งมานั้น

ข้อ ๓๓ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๓๒ และหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอไว้เห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน ให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๓๔ ในกรณีที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ให้หน่วยงานของรัฐที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนปฏิบัติตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ให้คิดดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยผิดนัด นับแต่วันกระทำละเมิดในจำนวนเงินที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอจนถึงวันชำระค่าสินไหมทดแทน

ข้อ ๓๕ ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการโดยไม่ชักช้า เว้นแต่จะได้มีการตั้งคณะกรรมการดังกล่าวไว้แล้ว และให้ประสานงานกับสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อเตรียมการต่อผู้คดีต่อไป พร้อมทั้งรายงานให้กระทรวงการคลังทราบและปฏิบัติตามที่ได้รับคำแนะนำจากกระทรวงการคลัง

ข้อ ๓๖ ถ้าผู้แต่งตั้งเห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หรือเมื่อได้ฟังความเห็นของคณะกรรมการ หรือได้รับทราบผลการพิจารณาของกระทรวงการคลังแล้ว เห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วย

ข้อ ๓๗ ถ้าผลการพิจารณาของผู้แต่งตั้งยุติเป็นที่สุดว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องไม่มีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดี แต่ถ้าผู้เสียหายได้ฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลก่อนแล้วหรือมีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดีก่อนแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งแจ้งผลการพิจารณาให้พนักงานอัยการเพื่อแถลงต่อศาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสพ้นจากการเป็นคู่ความในคดี และขอให้พนักงานอัยการช่วยเหลือทางคดีแก่เจ้าหน้าที่ในระหว่างนั้นด้วย

ข้อ ๓๘ ในกรณีหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอก ในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่ และเพียงใด เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาไล่เบี่ยเอาจากเจ้าหน้าที่ในภายหลัง ซึ่งคณะกรรมการ ผู้แต่งตั้ง และกระทรวงการคลัง แล้วแต่กรณี ต้องพิจารณาด้วยว่าจะมีการไล่เบี่ยหรือไม่ หรือจะไล่เบี่ยให้ชัดใช้เพียงใดและให้นำข้อ ๒๒ ถึงข้อ ๒๙ มาใช้บังคับกับการชัดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายโดยอนุโลม

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๙

บรรหาร ศิลปะอาชา

นายกรัฐมนตรี

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ที่ กค 0526.6/ว 34086

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 กท. 10400

22 กันยายน 2540

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี อธิการบดี

เลขาธิการ ผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง

อ้างถึง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ
ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. หัวข้อการสอบสวนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยสังเขป	จำนวน 1 ชุด
2. แบบบันทึกการสอบสวน	จำนวน 1 ชุด
3. แบบหนังสือรับสภาพหนี้	จำนวน 1 ชุด
4. แบบสัญญาผ่อนชำระหนี้	จำนวน 1 ชุด
5. แบบสัญญาค้ำประกัน	จำนวน 1 ชุด

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ข้อ 14 กำหนดว่า กระทรวงการคลังอาจกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริง การทำบันทึก และการรายงานผล และตามข้อ 26 กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการค้ำประกัน การวางหลักประกันหนังสือผ่อนชำระ และสัญญาค้ำประกัน เพื่อให้ส่วนราชการถือเป็นแนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไป นั้น

กระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการ
ดำเนินการความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามเอกสารหมายเลข 1-5
ที่ส่งมาพร้อมนี้ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือเป็นหลักปฏิบัติเป็นการทั่วไป
ตามนัยข้อ 14 และข้อ 26 แห่งระเบียบดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดถือเป็น
หลักปฏิบัติต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

กมล จันทิมา

(นายกมล จันทิมา)

รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง
สำนักการเงินการคลัง
ส่วนความรับผิดชอบแห่ง
โทร. 2713339

หัวข้อการสอบสวนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่โดย
สังเขป

1. ข้อเท็จจริง

- 1.1 วัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ
- 1.2 ชื่อ ตำแหน่ง หน้าที่การงานของผู้กระทำความเสียหาย
- 1.3 การกระทำ สภาพเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ทำให้เกิด
ความเสียหาย
- 1.4 จำนวนความเสียหาย โดยให้ระบุประเภทของความ
เสียหาย รายการ และมูลค่าทรัพย์สินที่เสียหาย
- 1.5 ผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต (ถ้ามี)
- 1.6 ข้อเท็จจริงอื่นที่เป็นประโยชน์ในการสอบสวน

2. พยานหลักฐาน

- 2.1 พยานเอกสารและพยานวัตถุ
  - 2.1.1 กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งในเรื่องที่
เกี่ยวข้องกับกรณีที่เกิดเหตุและความเสียหาย
  - 2.1.2 หลักฐานการแสดงสิทธิว่าเป็นผู้มีหน้าที่และความ
รับผิดชอบให้กระทำการดังกล่าวได้ เช่น ใบขออนุญาตการใช้รถ คำสั่ง
อนุญาตให้ใช้รถ ใบขับขี่ผู้ขับรถ
  - 2.1.3 หลักฐานที่ผู้กระทำหรือละเว้นไม่กระทำเป็นเหตุให้
เกิดความเสียหาย
  - 2.1.4 หลักฐานการแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน
สรุปรายงานการสอบสวน ความเห็นและคำสั่งของพนักงานสอบสวน
และพนักงานอัยการ

2.1.5 บันทึกรายงานการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจ

2.1.6 ภาพถ่ายหรือแผนผังแสดงสถานที่เกิดเหตุ อุปกรณ์การเก็บรักษาทรัพย์ ก่อนและหลังเกิดเหตุ

2.1.7 ภาพถ่ายแสดงสภาพความเสียหายของทรัพย์สินทางราชการหรือวัตถุพยานที่สำคัญ

2.1.8 วิธีการหรือมาตรการในการป้องกันรักษาทรัพย์สินของทางราชการ เช่น การอยู่เวรยาม

2.1.9 หลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือจำเป็น

2.2 พยานบุคคล

2.2.1 บันทึกคำให้การของเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายหรือรับผิดชอบหรือครอบครองทรัพย์สินขณะนั้น

2.2.2 บันทึกคำให้การของเจ้าหน้าที่รวมทั้งผู้บังคับบัญชาที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามสายงานบังคับบัญชาทุกคน

2.2.3 บันทึกคำให้การของบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณี หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2.4 บันทึกคำให้การของผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกรณี

2.2.5 บันทึกคำให้การประจักษ์พยานหรือพยานอื่นที่เห็นเหตุการณ์ขณะเกิดเหตุก่อนหรือหลังเกิดเหตุ

2.2.6 พยานอื่นที่จำเป็นหรือเป็นประโยชน์ในการสอบสวน

3. พยานแวดล้อมอื่น ๆ

3.1 ภาพถ่ายหรือแผนผังหรือเอกสารอย่างหนึ่งอย่างใดที่อาจใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนคำให้การหรือข้อต่อสู้ของผู้ถูกกล่าวหาหรือพยาน

3.2 หลักฐานใบรับรองแพทย์ (ใช้เฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องหรือ
จำเป็น)

3.3 บันทึกคำให้การของบุคคลที่น่าเชื่อถืออื่น เช่น กำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ที่อาจนำมาใช้ประกอบการพิจารณาความน่าเชื่อถือของ
เหตุความเสียหายที่เกิดขึ้นได้

บันทึกการสอบสวน

เรื่อง .....

สอบสวนที่.....

วันที่ ..... พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า ..... อายุ ..... ปี

สัญชาติ ..... ศาสนา ..... อาชีพ .....

บ้านเลขที่ ..... ตรอก/ซอย ..... ถนน .....

แขวง/ตำบล ..... เขต/อำเภอ .....

จังหวัด ..... เกี่ยวข้องกับเรื่องในฐาน .....

สถานที่ตรวจในการติดต่อ .....

โทรศัพท์ ..... โทรสาร .....

ข้าพเจ้าได้ทราบเรื่อง .....

.....

.....

ตามคำสั่ง ..... ที่ ..... / ..... ลงวันที่ .....

..... พ.ศ. ....

และข้าพเจ้าขอให้ด้วยคำตามความสัตย์จริงดังต่อไปนี้

.....

.....

.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า คณะกรรมการสอบสวนมิได้ทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการส่องดู ฟูเชิญ หรือ ให้สัญญาเพื่อมุ่งใจให้ข้าพเจ้าให้ด้วยคำอย่างใด ๆ และข้าพเจ้ารับรองว่าเป็นบันทึกด้วยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าคณะกรรมการสอบสวน

(ลงชื่อ) ..... ผู้ให้ด้วยคำ

(ลงชื่อ) ..... ผู้บันทึกด้วยคำ

(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ..... ได้ให้ด้วยคำและ
ลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

(ลงชื่อ) ..... ประธานกรรมการ

(ลงชื่อ) ..... กรรมการ

(ลงชื่อ) ..... กรรมการและเลขานุการ

หนังสือรับสภาพหนี้

ทำที่ .....

วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. ....

โดยหนังสือฉบับนี้ข้าพเจ้า .....

อยู่บ้านเลขที่ ..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... ขอทำหนังสือฉบับนี้ให้

ไว้แก่ ..... อยู่บ้านเลขที่ ..... ถนน.....

..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....

..... จังหวัด ..... เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า

ข้าพเจ้าตกลงยินยอมชดใช้ค่าเสียหาย กรณี.....

.....

เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ..... บาท โดยชำระภายในวันที่..... เดือน.....

พ.ศ. .... หรือให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ..... ปี ..... เดือน ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้

ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจในหนังสือรับสภาพหนี้ฉบับนี้ด้วยดี
ตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ ..... ผู้ให้สัญญา

(.....)

ลงชื่อ..... พยาน

(.....)

ลงชื่อ ..... พยาน

(.....)

บันทึกการสอบสวน

เรื่อง .....

สอบสวนที่.....

วันที่ ..... พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า ..... อายุ..... ปี
 สัญชาติ ..... ศาสนา ..... อาชีพ .....
 บ้านเลขที่ ..... ตรอก/ซอย ..... ถนน .....
 แขวง/ตำบล ..... เขต/อำเภอ .....
 จังหวัด ..... เกี่ยวข้องกับเรื่องในฐานะ.....
 สถานที่ตรวจในการติดต่อบริษัท.....
 โทรศัพท์ ..... โทรสาร.....
 ข้าพเจ้าได้ทราบเรื่อง .....

ตามคำสั่ง ..... ที่ ..... / ..... ลงวันที่ .....
 พ.ศ. ....

และข้าพเจ้าขอให้อภัยคำตามความสัตย์จริงดังต่อไปนี้

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า คณะกรรมการสอบสวนมิได้ทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการสอดส่อง คุ้ยเขี่ย หรือให้สัญญาเพื่อมุ่งใจให้ข้าพเจ้าให้อภัยอย่างใด ๆ และข้าพเจ้ารับรองว่าเป็นบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าคณะกรรมการสอบสวน

(ลงชื่อ) ..... ผู้ให้ถ้อยคำ

(ลงชื่อ) ..... ผู้บันทึกถ้อยคำ

.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ..... ได้ให้ถ้อยคำและ
 ลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

(ลงชื่อ) ..... ประธานกรรมการ

(ลงชื่อ) ..... กรรมการ

(ลงชื่อ) ..... กรรมการและเลขานุการ

หนังสือรับสภาพหนี้

ทำที่ .....

วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. ....

โดยหนังสือฉบับนี้ข้าพเจ้า .....

อยู่บ้านเลขที่ ..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... ขอทำหนังสือฉบับนี้ให้

ไว้แก่ ..... อยู่บ้านเลขที่ ..... ถนน.....

..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....

..... จังหวัด ..... เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า

ข้าพเจ้าตกลงยินยอมชดใช้ค่าเสียหาย กรณี.....

เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ..... บาท โดยชำระภายในวันที่..... เดือน.....

พ.ศ. .... หรือให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ..... ปี ..... เดือน ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้

ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจในหนังสือรับสภาพหนี้ฉบับนี้ด้วยดีโดย
 ตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ ..... ผู้ให้สัญญา
 (.....)

ลงชื่อ..... พยาน
 (.....)

ลงชื่อ ..... พยาน
 (.....)

สัญญาผ่อนชำระหนี้

ทำที่ .....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี ตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านเลขที่.....
อำเภอ..... จังหวัด..... ขอทำสัญญาผ่อนชำระหนี้ให้ไว้แก่
..... โดย ..... เป็นผู้แทน
ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1. ข้าพเจ้ายินยอมขอใช้เงินจำนวน .....บาท ตามสัญญา
รับสภาพหนี้เลขที่ ...../..... ลงวันที่ ..... โดยจะขอผ่อนชำระให้
แล้วเสร็จภายในกำหนด ..... ปี ..... เดือน ตามตาราง การผ่อนชำระหนี้ที่แนบท้ายสัญญานี้

ข้อ 2. จำนวนเงินที่ข้าพเจ้าต้องรับผิดชอบตามข้อ 1 ข้าพเจ้าขอผ่อนชำระเป็นรายเดือน ใน
อัตราเดือนละ ..... บาท (.....) จนกว่าจะครบจำนวนที่
ต้องรับผิดชอบ และรับรองว่าจะไม่เรียกร้องเพื่อระงับหรืองดเว้นการชำระหนี้รายนี้เป็นอันขาด ทั้งนี้ จะเริ่ม
ผ่อนชำระตั้งแต่วันที่..... พ.ศ. .... เป็นต้นไป

ข้อ 3. ข้าพเจ้ายินยอมให้เจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินเดือน หักเงินเดือนของข้าพเจ้า ณ ที่จ่ายเป็น
รายเดือนได้ทุก ๆ เดือน จนกว่าจะครบ

ข้อ 4. ในกรณีที่ข้าพเจ้าต้องพ้นจากราชการด้วยเหตุใดก็ตาม ข้าพเจ้ายินยอมให้เจ้าหน้าที่
หักเงินเบี้ยหวัด ป่าเหน็จ ปานาญ เงินสะสม หรือเงินอื่นใด อันพึงมีในกาลต่อไปส่งใช้ได้อีกด้วย

ข้อ 5. หากต้องเสียดำธรรมนิยมในการตั้งเงิน ข้าพเจ้ายินยอมออกค่าใช้จ่ายเองทั้งสิ้น

ข้อ 6. หากข้าพเจ้าผิดสัญญานี้ด้วยประการใดก็ตาม ข้าพเจ้ายินยอมให้ทางราชการดำเนิน
คดีตามกฎหมายกับข้าพเจ้าได้ทันที

สัญญานี้ทำขึ้น.....ฉบับ ข้อความตรงกัน ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความในสัญญานี้โดยตลอด
แล้วเห็นว่าเป็นการถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานข้างท้ายนี้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ) ..... ผู้ให้สัญญา

(ลงชื่อ) ..... ผู้รับสัญญา

(ลงชื่อ) ..... พยาน

(ลงชื่อ) ..... พยาน

ชื่อส่วนราชการ

รายละเอียดการผ่อนชำระหนี้ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้เลขที่ ...../.....

ชื่อ.....

จำนวนเงิน .....บาท จำนวนงวด ..... งวด วันที่เริ่มชำระ ...../...../.....

ปี	เดือน	งวดที่	ต้นเงิน	ดอกเบี้ย	จำนวนเงิน	เงินต้นคงเหลือ

สัญญาค้ำประกัน

พ.ศ. ....

วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....(1) ..... อายุ ..... ปี

สถานภาพ โสด สมรส คู่สมรสตายหรือหย่าร้าง

อาชีพ ..... ตำแหน่ง ..... สังกัด .....

ตั้งบ้านเรือนอยู่เลขที่ ..... ซอย ..... ถนน.....

ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

คู่สมรสชื่อ ..... ขอทำสัญญาค้ำประกันให้ไว้แก่..... (3) .....

ตั้งมีข้อความต่อไปนี้คือ

ข้อ 1. ตามที่ ..... (2) ..... ได้ทำสัญญาผ่อนชำระหนี้
ไว้ต่อ ..... (3) .....
ตามสัญญาฉบับลงวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... นั้น ข้าพเจ้าได้ทราบและเข้าใจ
ข้อความในสัญญาดังกล่าวโดยตลอดแล้ว จึงขอทำสัญญาค้ำประกันไว้ต่อ.....
.....(3) ..... ว่า ถ้า..... (2) .....
กระทำผิดสัญญาดังกล่าวไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใดด้วยประการใด ๆ ข้าพเจ้ายินยอมชำระหนี้ตามข้อผูกพันที่
ระบุไว้ในสัญญาดังกล่าวนั้นทั้งสิ้นทุกประการให้แก่ .....
(3) ..... ทั้งนี้ โดย..... (3) ..... มิจำเป็นต้องเรียกร้องให้
(2) ..... ชำระหนี้ก่อน และข้าพเจ้าจะรับผิดชอบตามสัญญานี้ตลอดไปจนกว่าจะมีการชำระ
หนี้ครบจำนวน

ข้อ 2. ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ที่ ..... (3) .....
ผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ตามสัญญาดังกล่าวให้แก่ ..... (2)
โดยจะได้แจ้งหรือมิได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบก็ตาม ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ตกลงยินยอมในการผ่อนเวลา หรือ
ผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ดังกล่าวด้วยทุกครั้ง และข้าพเจ้ายินยอมให้เอาการผ่อนเวลา หรือผ่อนจำนวนเงิน
ในการชำระหนี้ดังกล่าว เป็นเหตุปลดเปลื้องความรับผิดชอบของข้าพเจ้า และข้าพเจ้าจะรับผิดชอบในฐานะ
ผู้ค้ำประกันตามสัญญานี้ตลอดไปจนกว่าจะมีการชำระหนี้ครบเต็มจำนวน

ข้อ 3. ข้าพเจ้าขอแสดงหลักทรัพย์ซึ่งกรรมสิทธิ์ของข้าพเจ้า และปลอดจากภาระผูกพันใด ๆ
อันทำให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมค่า เพื่อเป็นหลักฐานในการค้ำประกันไว้ต่อ.....
(3) ..... ทั้งนี้

ที่ดิน...

ที่ดิน

(1) โฉนดเลขที่ ..... หน้าสำรวจ.....
ระวาง..... เนื้อที่ ..... ไร่ ..... งาน ..... วา
อยู่ที่ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....
ราคาประมาณ ..... บาท

(2) โฉนดเลขที่ ..... หน้าสำรวจ.....
ระวาง..... เนื้อที่ ..... ไร่ ..... งาน ..... วา
อยู่ที่ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....
ราคาประมาณ ..... บาท

หลักทรัพย์อื่น ๆ

.....
.....
.....
.....

ข้อ 4. ข้าพเจ้าจะไม่เช่าหน้าผา โอน ก่อหน้ดิน หรือภาวะผูกพันใด ๆ ในทรัพย์สินของข้าพเจ้า
ตามที่ระบุไว้ในข้อ 3 ตลอดระยะเวลาที่สัญญาค้ำประกันฉบับนี้ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ เว้นแต่จะได้รับความ
ยินยอมเป็นหนังสือจาก ..... (3) .....

ข้อ 5. ข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันในระหว่างที่ .....
(2) ..... ต้องรับผิดชอบอยู่ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญาผ่อนชำระหนี้

ข้าพเจ้าได้ทราบและเข้าใจข้อความในสัญญาฉบับนี้แล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อ
หน้าพยาน

(ลงชื่อ) ..... ผู้ค้ำประกัน

(.....)

(ลงชื่อ) ..... พยาน

(.....)

(ลงชื่อ) ..... พยาน

(.....)

ความยินยอม

ความยินยอมของกลุ่มสมรส

ข้าพเจ้า ..... คู่สมรสของ.....
 (1) ..... ผู้ค้าประกันได้ทราบข้อความในสัญญาค้าประกันแล้ว ยินยอมให้.....
 ..... (1) ..... ทำสัญญาค้าประกันฉบับนี้ได้

(ลงชื่อ) ..... คู่สมรสผู้ยินยอม

(.....)

(ลงชื่อ) ..... พยาน

(.....)

(ลงชื่อ) ..... พยาน

(.....)

หมายเหตุ :-

(1) ชื่อผู้ทำสัญญาค้าประกัน

(2) ชื่อผู้ทำสัญญาผ่อนชำระหนี้

(3) ชื่อส่วนราชการซึ่งเป็นนิติบุคคลผู้รับสัญญา